

Studiu de Specializare Inteligentă pentru Regiunea de Dezvoltare Nord

07.02.2023

PREMISE

- **Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”** adoptată de Parlament în noiembrie 2022, prevede în cadrul Direcției de politici și intervenții prioritare *5.9: Politici și management în domeniul macroeconomic și de dezvoltare a economiei*, promovarea unei specializări inteligente prin crearea nemijlocită a unui cadru instituțional eficient.
- Prioritate strategică națională în realizarea obiectivelor **Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională (SNDR) 2022-2028**, urmând să contribuie la creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a regiunilor prin identificarea și promovarea specializării inteligente.
- Direcția strategică a **Programului Operațional Regional Nord 2022-2024** axată pe sprijinirea sectoarelor cheie cu potențial de specializare inteligentă din RDN cu impact asupra creșterii economice prin sporirea gradului regional de cercetare, dezvoltare tehnologică, inovare și antreprenoriat.

Specializarea inteligentă este o abordare strategică a dezvoltării economice prin sprijin specific pentru cercetare, dezvoltare și inovare (CDI).

Scopul de bază: Evaluarea specializării economice a Regiunii de Dezvoltare Nord și identificarea nișelor de specializare inteligentă din sectoarele țintă.

Sarcinile de bază:

- Analiza contextului regional și potențialului de inovare
- Identificarea sectoarelor economice cu potențial de specializare inteligentă (cu potențial economic și inovativ)
- Prezentarea imaginii de ansamblu asupra punctelor forte și asupra punctelor slabe ale domeniilor prioritare ale specializării inteligente
- Identificarea ideilor de proiecte regionale aferente domeniilor prioritare

ABORDARE METODOLOGĂ

Etapele parcurse pentru elaborarea acestui document au fost:

1. **Cartografierea potențialului economic, de inovare și științific a regiunii.** A permis identificarea domeniilor prioritare cu potențial economic și de inovare, utilizând următorii indicatori: potențial economic (date dezagregate la nivel de 3 unități: ocuparea forței de muncă, cifra de afaceri și salariile) și potențial de inovare (pe două dimensiuni: analiza activităților de inovare a întreprinderilor și activitatea de brevetare).
2. **Chestionarea actorilor reprezentativi din RDN** (agenți economici, administrația publică locală, organizații CDI, organizații suport în dezvoltarea antreprenoriatului).
3. **Organizarea Focus-grupurilor sectoriale** (per domeniu cu potențial pentru specializarea inteligentă) cu participarea reprezentanților helixului cvadruplu (reprezentanți ai mediului academic, privat, public și societatea civilă)

Rezultatele Focus grupurilor au servit drept bază pentru:

1. confirmarea sau infirmarea potențialului identificat;
2. validarea nișelor de specializare inteligentă;
3. identificarea principalelor provocări și necesități ale domeniilor preliminare cu potențial pentru specializarea inteligentă;
4. identificarea viziunii domeniilor;
5. identificarea ideilor de proiecte concrete, cu impact major care ar contribui la realizarea viziunii domeniilor validate.

AGRICULTURA ȘI PROCESAREA PRODUSELOR AGRICOLE

- *Smart farming*
- *produse alimentare cu valoare adăugată*

FABRICAREA CONFECȚIILOR, ÎNCĂLȚĂMINTEI ȘI ARTICOLELOR DIN PIELE ȘI TEXTILE

- *Materiale și tehnologii avansate în industria textilă*
- *Industrie fashion bazată pe soluții de design dezvoltate local*

FABRICAREA DE MAȘINI, UTILAJE ȘI ECHIPAMENTE

- *Mașini, echipamente și utilaje SMART*
- *Componente electrice și electronice*

Avantaje competitive: Sectorul agroalimentar deține o poziție dominantă în economia regională. Datorită solului fertil și climei favorabile regiunea are avantaje semnificative în cultivarea fructelor și legumelor. Principalele produse ale industriei alimentare produse în RDN sunt produsele lactate, fructele și legumele conservate, produse făinoase, nutrețuri, produse din carne, care au o contribuție semnificativă în industria alimentară a țării.

Existența unei baze regionale de competență:

- Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Ciclul I – Licență, specialitatea ”Tehnologia produselor alimentare”;
- Colegiul Agroindustrial „Gheorghe Răducan” r-nul Ocnîța, s. Grinăuți;
- Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară din Brătușeni r-nul Edineț, s. Brătușeni;
- Colegiul Agroindustrial din Râșcani;
- Colegiul Tehnic Agricol din Soroca;
- Centrul de excelență în servicii și prelucrarea alimentelor din Bălți;
- Centrul de excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul

Existența unei infrastructuri de CDI:

- În regiune în domeniul industriei alimentare activează 12 întreprinderi inovatoare care reprezintă 34% din totalul întreprinderilor din industria prelucrătoare. Activitatea acestor întreprinderi ține de procesarea fructelor și legumelor, fabricarea produselor lactate, băuturilor și altor produse alimentare;
- Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția”;
- USARB funcționează Catedra de științe ale naturii și agroecologie, care are drept misiune formarea cadrelor didactice pentru învățământul preuniversitar în domeniile biologiei, chimiei și geografiei, specialiști practicieni pentru domeniile ecologiei și agronomiei.

IDEI DE PROIECTE REGIONALE AFERENTE DOMENIULUI

---

1. **Crearea unui centru regional al culturilor în cadrul IP Selecția**, dotat cu echipamentele de înaltă tehnologie pentru monitorizarea și protejarea culturilor, evaluarea calității solului (focus: drone, senzori) , care ar presta servicii pentru entitățile din RDN.
2. **Dezvoltarea parteneriatului industrial - științific regional de valorificare a deșeurilor agro- industriale**. Ideea parteneriatului ține de valorificarea oportunităților oferite de economia circulară în cadrul RDN, tendința fiind spre ”zero deșeuri,, în industria de procesare din regiune. La etapa inițială, USARB va efectua o analiză de circularitate a activității economice din regiune, în cadrul căreia vor fi identificate oportunitățile de valorificare a deșeurilor și produselor secundare generate de industria de procesare.
3. **Sistem integrat de producție cu utilizarea energiilor regenerabile (utilizarea panourilor fotovoltaice, centralelor de biomasă) în industria de procesare**. Dezvoltarea și pilotarea soluțiilor inovative de integrare a surselor de energie regenerabilă în cadrul companiilor procesatoare din regiune, astfel încât să se sporească reziliența acestora în contextul creșterii costurilor pe componenta energetică.
4. **Dezvoltarea unui produs nou, inovativ, de tip lactat, care să fie 100% produs autohton** în colaborare cu Institutul de microbiologie (tulpini noi destinate fermentațiilor lactice etc). Proiectul are drept scop dezvoltarea unei game de produse noi, cu o valoare adăugată mai înaltă (inclusiv pentru categorii speciale de consumatori) care ar reafirma poziția de lider a RDN în ceea ce privește producerea lactatelor.
5. **Crearea unei unități de procesare a cartofului** (cartof curățat, tăiat, ambalat în vid, realizat local) în vederea valorificării rezultatelor cercetării în ceea ce privește amidonul de cartof și dezvoltarea noilor produse din cartof.
6. **Crearea unor ferme demonstrative care să integreze soluții inteligente/SMART**. Dezvoltarea și pilotarea unor modele de gestionare a fermelor agricole cu ajutorul unor tehnologii precum IoT, robotică, drone și inteligență artificială pentru a crește cantitatea și calitatea produselor, optimizând în același timp munca umană necesară. Rezidenții din cadrul CITT NORTEK vor dezvolta soluțiile software și hardware necesare, în parteneriat cu agenții economici din regiune.

Avantaje competitive: industria ușoară reprezintă o prioritate pentru dezvoltarea regiunii Nord, cu potențial în fabricarea articolelor de îmbrăcăminte prelucrarea pieilor și blănurilor și fabricarea încălțămintei și articolelor din piele. Regiunea de dezvoltare Nord, potrivit statisticii oficiale concentrează 86 întreprinderi de fabricare a confecțiilor, încălțămintei și articolelor din piele și textile, amplasate preponderent în mun. Bălți și orașele Soroca, Florești, Edineț, Râșcani și Sângerei.

Existența unei baze regionale de competență:

- Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Ciclul I – Licență, specialitatea ” Design vestimentar industrial”;
- Colegiul de Industrie Ușoară din Bălți;
- 5 Școli Profesionale în toate raioanele regiunii.

Existența unei infrastructuri de CDI:

- În regiune în domeniul industriei ușoare activează 4 întreprinderi inovatoare
- Existența clusterului ”SORINTEX”
- Existența Centrului de Afaceri „Techno Textile HUB Soroca”, - un model de bună practică, care a permis achiziționarea echipamentelor și utilajelor moderne necesare pentru instruire

1. Crearea laboratorului "NORTEX" în cadrul CITT NORTEK, care ar avea drept scop:

- formarea resurselor umane relevante pentru dezvoltarea unei direcții noi în regiune ce ține de textilele smart (textile tehnice și funcționale) și Industriei fashion bazată pe design în RDN (digital fashion, design inteligent, digital textiles printing) pe întreg lanțul: design – construire - modelistică – producere;
- crearea de parteneriate între entitățile de cercetare și firme pentru **testarea** produselor, materialelor și tehnologiilor;
- promovarea articolelor realizate local (unitatea va îngloba activități de marketing și promovare, asigurarea infrastructurii, studii de calitate, platformă colaborativă, internaționalizare).

2. Lansarea Festivalului anual inovativ de Smart Fashion la Sorocea - eveniment experiențial de prezentare a tehnologiilor, îmbinat cu tradiție (de la modă veche până la modă modernă și textile SMART), găzduit de către Cetatea Sorocii, monument istoric.

Avantaje competitive: Industria constructoare de mașini în regiunea de dezvoltare Nord este reprezentată pe de o parte de agenții economici antrenați în fabricarea de mașini, utilaje și echipamente, sector cu tradiție și capacități sporite de inovare, confirmate de activitatea de brevetare a invențiilor proprii, iar pe de altă parte - de operatorii specializați în producerea cablajelor și părților componente destinate preponderent industriei automobiliste. În regiunea de dezvoltare Nord, potrivit statisticii oficiale activează 16 întreprinderi de fabricare a mașinilor, utilajelor și echipamentelor, părților și cablajelor, care constituie 11.4 la sută din numărul total al întreprinderilor acestui sector al economiei naționale.

Existența unei baze regionale de competență:

- Universitatea de Stat „Alecă Russo” din Bălți, Ciclul I – Licență, facultatea “Inginerie și activități ingineresti”;
- Colegiul Politehnic din Bălți;
- 9 Școli Profesionale în toate raioanele regiunii.

Existența unei infrastructuri de CDI:

- În cadrul Universității activează următoarele laboratoare: Laboratorul științific *Micro și nanotehnologii*, Laboratorul științific de Chimie fizică și ecologică, Laboratorul științific *Radiofizică și electronică*, Laboratorul științific *Electronică cuantică și tehnologii laser*, Laboratorul științific *Fizica metalelor*, Laboratorul științific *Fizica solidelor*.
- Centrul de inovare și transfer tehnologic NORTEK va impulsiona și accelera activitățile de cercetare-inovare în regiunea, creând premise pentru atragerea investițiilor și dezvoltarea afacerilor tehnologice în regiune, oferind acces la laboratoare, săli de conferințe, zone de colaborare, precum și birouri pentru start-up-uri în domeniile TIC, auto, inginerie etc.

IDEI DE PROIECTE REGIONALE AFERENTE DOMENIULUI

---

1. **Crearea platformei de cercetare-dezvoltare și transfer tehnologic pentru materiale, procese și produse inovative în domeniul fabricării de mașini și utilaje**, inclusiv prin promovarea conceptelor Industriei 4.0 în RDN, valorificând potențialul CITT NORTEK.
2. **Crearea unui living laborator** (ecosistem bazat pe mediul real de testare și infrastructură) pentru elaborarea și pilotarea soluțiilor digitale în industrie (transformare digitală a industriei din RDN). Laboratorul (care poate fi instituit în cadrul CITT NORTEK) va contribui la generare de:
  - Produse mai inteligente: în cazul în care software-ul adaugă funcții suplimentare la un produs fizic, prin tehnici de proiectare mai rapide, cu materiale mai durabile etc.
  - Procese mai inteligente: în care se poate produce mai rapid, mai eficient, mai durabil și mai adaptat.
  - Modele de afaceri mai inteligente: crearea de noi relații client-furnizor, platforme digitale, utilizarea big data etc.
3. **Crearea clusterului inovativ în sfera energiilor regenerabile**, care să ofere pe bază colaborativă soluții la provocarea actuală legată de energie - programe de formare în energii regenerabile, facilitarea adoptării acestor soluții de către operatorii economici, inclusiv dezvoltarea de produse proprii care să răspundă provocărilor energetice.

Viziune

În anul 2030, Regiunea de dezvoltare Nord este caracterizată printr-o economie regională competitivă din punct de vedere tehnologic, mediu de afaceri performant bazat pe resurse umane calificate capabile să utilizeze soluții digitale de vârf, un ecosistem inovational colaborativ și un mediu favorabil pentru tranziția verde și economia circulară.

Mulțumim pentru atenție!

Republica Moldova, MD-3110, Bălți
Piața Vasile Alecsandri, 8A

www.adrnord.md
www.facebook.com/adrnord

www.investnorth.md
www.instagram.com/adrnord

tel.: (+373) 231 61980
e-mail:
adrnord@adrnord.gov.md

